

Nieuwsbrief SR Updates - Nummer 29, 2018

Nummer 29, 2018

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1413](#) 25-09-2018

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1770](#) 25-09-2018

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1769](#) 25-09-2018

RECHTSPRAAK

Hoge Raad geeft regels voor wrakingsprocedure.

Het eerste middel klaagt dat de wrakingskamer de wrakingsregeling ten onrechte toepasselijk heeft geacht op een verzoek om wraking van een rechter die deel uitmaakt van de wrakingskamer. Het tweede middel stelt dat de rechtbank het verzoek om wraking van de wrakingskamer ten onrechte heeft gekwalificeerd als misbruik van het middel van wraking, aangezien artikel 515 lid 4 Sv slechts voorziet in de mogelijkheid om misbruik vast te stellen met het oog op de behandeling van ‘een volgend verzoek’ om wraking. Het derde middel betoogt dat de rechtbank het verzoek om wraking van de wrakingskamer ten onrechte buiten behandeling heeft gelaten.

De middelen lenen zich voor gezamenlijke behandeling.

De middelen hebben betrekking op het geding voor de wrakingskamer. In deze cassatieprocedure is derhalve niet de vraag aan de orde of in strafzaken een verzoek tot wraking van één of meer van de rechters die belast zijn met de behandeling van de hoofdzaak (hierna: de zittingsrechter) door die zittingsrechter zelf wegens misbruik van recht of anderszins buiten behandeling kan worden gelaten.

Bij de beoordeling van een beroep op het ontbreken van rechterlijke onpartijdigheid in de zin van artikel 6 lid 1 EVRM en artikel 14 lid 1 IVBPR dient voorop te staan dat een rechter uit hoofde van zijn aanstelling moet worden vermoed onpartijdig te zijn, tenzij zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen die een zwaarwegende aanwijzing opleveren voor het oordeel dat een rechter jegens een procespartij een vooringenomenheid koestert, althans dat de bij deze dienaangaande bestaande vrees objectief gerechtvaardigd is (vgl. HR 31 oktober 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA7956).

In het Nederlandse systeem van strafvordering kan een procespartij bij de behandeling van een strafzaak een beroep doen op zulke uitzonderlijke omstandigheden. Bij gegrondbevinding van dat beroep zal de rechter op wie dat beroep ziet, zich onttrekken aan de behandeling van de strafzaak. Bij verwerping van het beroep kan de desbetreffende procespartij een rechtsmiddel aanwenden tegen de eindbeslissing en in het kader daarvan het beroep herhalen.

Indien dat beroep op bedoelde uitzonderlijke omstandigheden alsnog wordt gehonoreerd, leidt dat tot terugwijzing van de zaak naar het eerder oordelende gerecht (vgl. bijvoorbeeld HR 16 november 1999, ECLI:NL:HR:1999:ZD1502, NJ 2000/335).

Daarnaast voorziet artikel 512 Sv in de mogelijkheid dat op verzoek van de verdachte of het Openbaar Ministerie elk van de rechters die een zaak behandelen, wordt gewraakt op grond van feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden. Ook bij de beoordeling van zo een verzoek dient voorop te staan dat een rechter uit hoofde van zijn aanstelling moet worden vermoed onpartijdig te zijn, en dat slechts als zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen die zwaarwegende aanwijzingen opleveren voor het oordeel dat een rechter jegens de verdachte of het Openbaar Ministerie een vooringenomenheid koestert, althans dat de bij de verdachte of het Openbaar Ministerie dienaangaande bestaande vrees objectief gerechtvaardigd is, dit vermoeden moet wijken.

Het gesloten stelsel van rechtsmiddelen in strafzaken brengt mee dat een rechterlijke (tussen)beslissing als zodanig nimmer grond kan vormen voor wraking: wraking is geen verkapt rechtsmiddel. Het gerecht dat over het wrakingsverzoek moet oordelen (de wrakingskamer) komt geen oordeel toe over de juistheid van de (tussen)beslissing noch over het verzuim te beslissen. Dat oordeel is voorbehouden aan de rechter die in geval van de aanwending van een rechtsmiddel belast is met de behandeling van de zaak. Wat betreft de motivering van de (tussen)beslissing geldt evenzeer dat het gesloten stelsel van rechtsmiddelen zich ertegen verzet dat die motivering grond kan vormen voor wraking, ook indien het gaat om een door de wrakingskamer onjuist, onbegrijpelijk, gebrekkig of te summier geachte motivering of om het ontbreken van een motivering. Dit is uitsluitend anders indien de motivering van de (tussen)beslissing in het licht van alle omstandigheden van het geval en naar objectieve maatstaven gemeten – bijvoorbeeld door de in de motivering gebezigde bewoordingen – niet anders kan worden verstaan dan als blijk van vooringenomenheid van de rechter die haar heeft gegeven (vgl. het heden uitgesproken arrest ECLI:NL:HR:2018:1413).

Naar aanleiding van hetgeen de advocaat-generaal in zijn voordracht naar voren heeft gebracht merkt de Hoge Raad op dat – mede gelet op doel en strekking van de wrakingsregeling – onder het behandelen van een zaak in de zin van artikel 512 Sv moet worden verstaan: elke rechterlijke bemoeienis met een zaak, van welke aard en omvang dan ook. Daaronder is begrepen de behandeling door (één of meer leden van) de wrakingskamer van een wrakingsverzoek. Dat betekent dat ook de leden van een wrakingskamer kunnen worden gewraakt.

Ingevolge artikel 513 lid 2 Sv moet het wrakingsverzoek zijn gemotiveerd. Dit houdt in dat het

verzoek de feiten of omstandigheden dient te vermelden waardoor volgens de verzoeker de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden. Een verzoek dat niet voldoet aan deze motiveringseis, kan niet worden aangemerkt als een wrakingsverzoek in de zin van artikel 512 Sv en kan door de wrakingskamer buiten behandeling worden gelaten.

In strafzaken geldt voorts dat indien de wrakingskamer heeft te oordelen over een verzoek tot wraking van de zittingsrechter en zij van oordeel is dat sprake is van een verzoek dat in redelijkheid niet anders kan worden verstaan dan als de aanwending van de bevoegdheid tot wraking voor een ander doel dan waarvoor deze is gegeven, de wrakingskamer kan bepalen dat het verzoek tot wraking van de zittingsrechter niet kan worden aangemerkt als een wrakingsverzoek in de zin van artikel 512 Sv. Dat betekent dat zo een verzoek, dat blijkt geeft van evident misbruik van het wrakingsmiddel, door de wrakingskamer buiten behandeling kan worden gelaten, zonder dat daartoe een zitting als bedoeld in artikel 515 Sv wordt gehouden, ook als sprake is van een eerste verzoek tot wraking van de zittingsrechter. Het tweede lid van artikel 515 Sv, inhoudende dat de wrakingskamer in geval van misbruik kan bepalen dat 'een volgend verzoek' niet in behandeling wordt genomen, staat daaraan niet in de weg. Ook als het gaat om de eerste aanwending van de bevoegdheid om een verzoek tot wraking van de zittingsrechter in te dienen, kan de wrakingskamer – in aanmerking genomen dat een bevoegdheid niet mag worden aangewend voor een ander doel dan waarvoor zij is gegeven – daaraan de gevolgtrekking verbinden dat het verzoek buiten behandeling wordt gelaten. Het voorgaande geldt, mede gelet op hetgeen onder 4.7 wordt overwogen, ook indien sprake is van een eerste verzoek tot wraking van de wrakingskamer.

In verband met het recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6 EVRM is van belang dat ingeval de wrakingskamer een verzoek tot wraking van de zittingsrechter ten onrechte niet in behandeling zou hebben genomen, de verzoeker langs de in 4.2.2 gewezen weg het oordeel van de hogere rechter kan invoeren omtrent de – gestelde – vooringenomenheid van de zittingsrechter.

Op zichzelf nemen de middelen terecht tot uitgangspunt dat een gewraakte rechter in het algemeen geen recht mag spreken in – kort gezegd - zijn eigen zaak en dat in verband daarmee een verzoek tot wraking behoort te worden behandeld door een meervoudige kamer waarin de rechter wiens wraking is verzocht, geen zitting heeft. Op dat uitgangspunt steunt artikel 515 lid 1 Sv: een verzoek om wraking wordt behandeld door een meervoudige kamer waarin de rechter wiens wraking is verzocht, geen zitting heeft.

Een redelijke wetsuitleg brengt echter mee dat ingeval sprake is van een opeenstapeling van wrakingsverzoeken doordat eerst de zittingsrechter en vervolgens de wrakingskamer wordt gewraakt, de wrakingskamer, mede ter voorkoming van ongerechtvaardigd oponthoud, in

geval van evident misbruik van recht, het verzoek tot wraking van één of meer van haar leden buiten behandeling kan laten zonder dat de zaak in handen van een andere wrakingskamer wordt gesteld. Artikel 515 lid 1 Sv, staat daaraan niet in de weg. Dat voorschrift is immers alleen van toepassing indien sprake is van een verzoek dat kan worden aangemerkt als een wrakingsverzoek in de zin van artikel 512 Sv. Die uitleg sluit ook aan bij de onder 3.2.2 weergegeven rechtspraak van het EHRM, inhoudende dat de hoofdregel dat de behandeling van een wrakingsverzoek niet achterwege mag worden gelaten, alleen geldt bij een verzoek dat *'does not immediately appear to be manifestly devoid of merit'*.

Voor zover de middelen klagen dat de wrakingskamer ten onrechte het verzoek tot wraking van haar leden buiten behandeling heeft gelaten wegens misbruik van recht, falen ze. Het kennelijke oordeel van de wrakingskamer dat het verzoek buiten behandeling kon worden gelaten omdat geen sprake was van een verzoek in de zin van artikel 512 Sv getuigt in het licht van hetgeen hiervoor onder 4.5 en 4.7 is overwogen en gelet op hetgeen aan het verzoek tot wraking ten grondslag is gelegd, niet van een onjuiste rechtsopvatting.

Uit het vorenoverwogene volgt dat geen van de middelen slaagt.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 25-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1770

Zaaknummer: 17/04189

Rechters: J. de Hullu, A.J.A. van Dorst, V. van den Brink, E.S.G.N.A.I. van de Griend en A.L.J. van Strien

Wetsartikelen: 512 Sv, 513 Sv, 514 Sv en 515 Sv

RECHTSPRAAK

Was er sprake van voorwaardelijk opzet op letsel door een sliding tijdens een (amateur)voetbalwedstrijd?

Het middel klaagt over de motivering van het bewezenverklaarde (voorwaardelijk) opzet.

Bij de beoordeling van het middel moet worden vooropgesteld dat de omstandigheid dat een gedraging is verricht in een sport- of spelsituatie, geen zelfstandige factor is bij de beoordeling van het ten laste gelegde opzet, in die zin dat die omstandigheid tot een beoordeling aan de hand van andere maatstaven zou dienen te leiden dan indien het gaat om een gedraging die buiten zo'n situatie is verricht (vgl. HR 22 april 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB7087, NJ 2008/375). Dit uitgangspunt heeft het hof niet miskend en het middel klaagt hier terecht niet over.

Het hof heeft vastgesteld dat de verdachte tijdens een voetbalwedstrijd een actie – in de bewezenverklaring aangeduid als ‘een sliding’ – heeft uitgevoerd die hij heeft ingezet toen hij zich schuin achter en in de onmiddellijke nabijheid van tegenspeler [betrokkene 1] bevond, terwijl hij ruimte noch gelegenheid had te glijden waardoor hij ‘daarbij zowel de bal als de man speelde’. Gelet hierop geeft het oordeel van het hof dat de verdachte met deze actie bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat [betrokkene 1] door de actie van de verdachte geraakt zou worden, ten val zou komen en dat daardoor pijn of letsel aan [betrokkene 1] zou worden toegebracht, niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is ook niet onbegrijpelijk. Dat de verdachte niet de bedoeling – in de zin van motief – had om [betrokkene 1] letsel toe te brengen, staat aan de bewezenverklaring van opzet/mishandeling niet in de weg.

Het middel is tevergeefs voorgesteld.

Het middel behelst de klacht dat het hof het bewezenverklaarde ten onrechte heeft gekwalificeerd als ‘mishandeling’. Daartoe is aangevoerd dat de verdachte met zijn actie, die erop gericht was de bal te veroveren, is gebleven binnen de grenzen van hetgeen spelers van elkaar hebben te verwachten.

Vooropgesteld zij dat de omstandigheid dat een gedraging is verricht in een sport- of spelsituatie van belang kan zijn voor de vraag of het bewezenverklaarde kan worden

gekwalficeerd als mishandeling (vgl. HR 10 september 1996, ECLI:NL:HR:1996:ZDo218, DD97.004). De deelnemers aan een sport, zoals voetbal, hebben immers tot op zekere hoogte gevaarlijke gedragingen waartoe het spel uitlokt over en weer van elkaar te verwachten, terwijl bij een door duidelijke spelregels afgebakende sport die spelregels mede van belang zijn voor het bepalen van de grenzen van de wederrechtelijkheid. Dat geldt echter niet voor gedragingen die losstaan van een spelsituatie waarbij een speler een andere speler letsel toebrengt, terwijl bij gedragingen die in een spelsituatie plaatsvinden, een speler de spelregels op dusdanige wijze kan schenden en zo gevaarlijk kan handelen dat van het ontbreken van wederrechtelijkheid geen sprake kan zijn (vgl. HR 22 april 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB7087, *NJ* 2008/375).

Het oordeel van het hof dat de gedragingen kunnen worden gekwalficeerd als ‘mishandeling, terwijl het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft’ brengt met zich dat het hof heeft geoordeeld dat in de onderhavige sportsituatie van het ontbreken van wederrechtelijkheid geen sprake is. Dat oordeel getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk, mede in aanmerking genomen dat het hof heeft geoordeeld dat ‘tijdens het handelen van de verdachte er wel sprake was van een sportsituatie, maar dat dit handelen niet binnen de grenzen is gebleven van hetgeen spelers van elkaar hebben te verwachten’ en dat de verdachte met zijn onder 3.3 omschreven actie gevaarlijk spel speelde, ‘hetgeen bovendien een ernstige overtreding van de spelregels van het voetbal opleverde’.

Het middel is tevergeefs voorgesteld.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 25-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1769

Zaaknummer: 17/03921

Rechters: W.A.M. van Schendel, Y. Buruma en V. van den Brink

Advocaten: B. Kizilocak

Wetsartikelen: 300 Sr

RECHTSPRAAK

Hoge Raad geeft regels voor de wrakingsprocedure.

Het middel klaagt dat de bestreden beschikking blijk geeft van schending dan wel verkeerde toepassing van het recht, in het bijzonder artikel 512 Sv.

Bij de beoordeling van een beroep op het ontbreken van rechterlijke onpartijdigheid in de zin van artikel 6 lid 1 EVRM en artikel 14 lid 1 IVBPR dient voorop te staan dat een rechter uit hoofde van zijn aanstelling moet worden vermoed onpartijdig te zijn, tenzij zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen die een zwaarwegende aanwijzing opleveren voor het oordeel dat een rechter jegens een procespartij een vooringenomenheid koestert, althans dat de bij deze dienaangaande bestaande vrees objectief gerechtvaardigd is (vgl. HR 31 oktober 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA7956).

In het Nederlandse systeem van strafvordering kan een procespartij bij de behandeling van een strafzaak een beroep doen op zulke uitzonderlijke omstandigheden. Bij gegrondbevinding van dat beroep zal de rechter op wie dat beroep ziet, zich onttrekken aan de behandeling van de strafzaak. Bij verwerping van het beroep kan de desbetreffende procespartij een rechtsmiddel aanwenden tegen de eindbeslissing en in het kader daarvan het beroep herhalen. Indien dat beroep op bedoelde uitzonderlijke omstandigheden alsnog wordt gehonoreerd, leidt dat tot terugwijzing van de zaak naar het eerder oordelende gerecht (vgl. bijvoorbeeld HR 16 november 1999, ECLI:NL:HR:1999:ZD1502, NJ 2000/335).

Daarnaast voorziet artikel 512 Sv in de mogelijkheid dat op verzoek van de verdachte of het Openbaar Ministerie elk van de rechters die een zaak behandelen, wordt gewraakt op grond van feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden. Ook bij de beoordeling van zo een verzoek dient voorop te staan dat een rechter uit hoofde van zijn aanstelling moet worden vermoed onpartijdig te zijn, en dat slechts als zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen die zwaarwegende aanwijzingen opleveren voor het oordeel dat een rechter jegens de verdachte of het Openbaar Ministerie een vooringenomenheid koestert, althans dat de bij de verdachte of het Openbaar Ministerie dienaangaande bestaande vrees objectief gerechtvaardigd is, dit vermoeden moet wijken.

Het gesloten stelsel van rechtsmiddelen in strafzaken brengt mee dat een rechterlijke (tussen)beslissing als zodanig nimmer grond kan vormen voor wraking: wraking is geen verkapt rechtsmiddel. Het gerecht dat over het wrakingsverzoek moet oordelen (de wrakingskamer) komt geen oordeel toe over de juistheid van de (tussen)beslissing noch over het verzuim te beslissen. Dat oordeel is voorbehouden aan de rechter die in geval van de aanwending van een rechtsmiddel belast is met de behandeling van de zaak.

Het middel stelt de vraag aan de orde of en in hoeverre dit ook geldt voor de motivering van de (tussen)beslissing. Bij de beantwoording van die vraag moet uitgangspunt zijn dat het gesloten stelsel van rechtsmiddelen zich evenzeer ertegen verzet dat die motivering grond kan vormen voor wraking, ook indien het gaat om een door de wrakingskamer onjuist, onbegrijpelijk, gebrekkig of te summier geachte motivering of om het ontbreken van een motivering. Dit is uitsluitend anders indien de motivering van de (tussen)beslissing in het licht van alle omstandigheden van het geval en naar objectieve maatstaven gemeten – bijvoorbeeld door de in de motivering gebezigde bewoordingen – niet anders kan worden verstaan dan als blijk van vooringenomenheid van de rechter die haar heeft gegeven.

Uit het vorenoverwogene volgt dat het oordeel van de wrakingskamer van het hof dat de verzoeker uit het ontbreken van een motivering van de afwijzing van het verzoek tot terugwijzing van de zaak naar de rechtbank grond kan ontleen te vrezen dat de strafkamer niet de onpartijdige rechter is die artikel 6 EVRM voorschrijft, blijk geeft van miskenning van wat hiervoor onder 3.4 is overwogen. Het middel klaagt daarover terecht.

De Hoge Raad vernietigt in het belang van de wet de bestreden beschikking.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 25-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1413

Zaaknummer: 18/02675

Rechters: J. de Hullu, A.J.A. van Dorst, V. van den Brink, E.S.G.N.A.I. van de Griend en A.L.J. van Strien

Wetsartikelen: 512 Sv, 513 Sv, 514 Sv en 515 Sv